

הנון הנשית ופיית הוידויים

ראויה ברבארה

מערבית: יהודה שנהב־שהרבני

הן נפגשו כהרגלן ב"אל־רְבֵעַ אל־ח'אלי" – או "הרובע הצחיח". זהו אמנם חדר סגור, אבל מזכיר במובנים רבים את המדבר השחון שכחצי האי ערב. אחת לשבוע הן מפריחות את שממתן, נדרשות לחיזוקים המאולצים שעל פניהן. בחדר הן מוצאות מעט מפלט מתעוקת החיים. שם הן מתנסות בריטואלים ובתרגילים מדיטיביים. הן לומדות את אמנות היוגה, מייחלות לרוגע שזו עשויה להשרות עליהן; אולי תזכיר להן את נשיותן, זו ששגרת היום דוחקת מאחורי מסכות. בחדר הן מרעננות את פניהן ואת מציאות קיומן, מתבוננות בדממה בעמקי העצמי ואז בריקנות הקיום. וכאשר הן מסיימות את שיעור היוגה, הן נפנות לדון בנושאים העומדים ברומן של עולם. כך הן מקלות את משא החיים, שוקעות בהקשבה הדרדית ובמתן עצות.

אלא שהיום מקבלת השיחה תפנית נועזת, כזאת החורגת מגדר הרגיל. הנשים משחקות את משחק הוידויים, או כפי שנהוג לכנותן: "אמת או חובה". בקבוק הזכוכית הריק שהיה מונח על השולחן הסתובב עד שנעצר כשפייתו מכוונת אל מי מהמשתתפות. שוד ושבר. לא תהיה לה ברירה. היא תיאלץ להתוודות, לגלות ברבים את צפונות לבה. לְמֵאָא' מטלטלת את הבקבוק בנגיעת יד קלה, כמו ללא הכרה. היא בוהה בלא כלום. בתחילה היא ממלמלת משהו לא מובן, כמו היתה שם נוכחת־נפקדת. אחר כך היא אומרת:

– "הפגעים הללו אינם ניחתיים עלינו במקרה. אנו מתקיימות כחיות־מתות מפני שזו המציאות שבחרנו לעצמנו. זוהי הבחירה שבעטייה אנו חוות את הסתמיות של

הקיום. היא שהורגת אותנו מדי יום. זו הטעות שעליה אנחנו משלמות מחיר, שבגללה אנחנו מתות בעודנו בחיים”.

המילים פורצות לחלל האוויר כמו אבני לבה רותחות מלועו של הר געש. חמתו של הבקבוק בוערת והוא מיטלטל מצד לצד, מהסס ומתלבט, עד שנעצר כשפייתו הריקה מורה על אמל. היא פותחת ואומרת:

– “אנחנו חיות בחברה פטריארכלית יהירה שירשה את הבערות ואת מנהג קבורת הבנות מאבות אבותיה. אולי נחפש אחר צעצעה בן נאג'יה בן עקאל – שהחזיר חיים לבנות הג'אהליה שנקברו חיות באדמה. אולי יפדה הוא אותנו ואת העצב שלנו בעבור גמל או נאקה. תחי נאקת הערבים שופעת החלב בעל כורחה הנאנקת תחת ייסוריה”.

הבקבוק עדיין מתחכך על פני השולחן, ובסמה מתקשתת וממתינה לתורה. מתוך פיית הבקבוק בוקעת לבה עצורה ודמעה גדולה מתגלגלת על לחייה. נדמה שיש בכוחה של הדמעה לכבות את האש.

– “בעוני מרוד אנחנו חיות, למרות העושר הרב הנוסף מכיסי אבותינו. אללה ירחם על מנהגייהם של אבותינו אשר קפאו עם השנים והתאבנו כמו הצדפות הפזורות ברחבי חוף האבסורד. המנהגים הללו הופכים אותנו לבנות חורגות במעגל הירושה, משאירים אותנו נאנקות תחת מצוקות הקיום. נגזר עלינו להישרף באש הוויתור על זכויותינו. בכל פעם שנוטש אותנו אבינו, אנו עולות באש. אז מגיע ומתלקח בפנינו מקל השפלות הנישואים. אבותינו שהעניקו לנו חיים, בשר ודם – הם אלה שהעלו אותנו בלהבות. שלא לדבר על המבטים המלעיגים שמצליפות בנו הנשים הזרות שהגיעו זה מכבר להשתכן על אדמת משפחתנו”.

אישוניהן של הנוכחות מתרחבים, הלסתות נשמטות. בסמה מוותרת על חיוכה הדומע ושוכחת לסובב את הבקבוק.

אמל עונה לה:

– “העושר הוא רוחני, יא עזיזתי. את שופעת נתינה למרות העוני שעליו את מקוננת. אל תסתכלי על חצי הכוס הריקה. עדותך ותבונת מעשיך הן הירושה הנעלה ביותר. כזאת שלעולם לא תרשי מאבותייך. אהבתך לזולת היא המעלה הגדולה ביותר שניתן לרשת”.

אמל מסיימת את מסכת הניחומים ומסובבת את פיית הבקבוק שהתלבט לרגע בין אמאני והיאם. היאם מסיטה את גופה מעט שמאלה מחשש שתצטרך לחשוף את צפונות

לבה. אלא שפיית הבקבוק מישירה אליה מבט.

היאם: "חתמנו את גורלנו כמו ידינו, כאשר נפלנו במלכות ההתאהבות ממבט ראשון. חשבנו שאנחנו גיבורות של סיפור חדש עם סוף טוב. מעשי האהבהים תעתעו בנו. שאפנו את אבק זרעי הפיתויים והתעברנו בדברי חנופה. מחלנו על הגידולים הממאירים של החשר והקנאה, אלו אשר בכוחם להשמיד את האהבה העזה ביותר. החשר קורע את האהבה לגזרים ומפזר אותה על כנפי החלומות האבודים. הפכנו למי שלא יכולות לראות אלא את הסיוטים גם כאשר אנו מקיצות משנתנו".

השומעות נאנחות בכאב. כל אחת ואחת אוספת אליה את פצעי המדממים. סמיחה עוצרת את סיבוב לוע הגעש בתנועת יד מהירה ואומרת:

– "יפה הקנאה כל עוד היא מידתית. היא משיבה לחיים את האהבה ויוצקת עניין בחיים המשולים לשעמום. היא שולחת צרור של רגשות שמזכירים את קיומנו. היא מגרשת את הריק הצחיח של מדבר הזוגיות, אשר נדרשים לה שלל רפואות ורוב אהבה כדי להתרענן ולשוב לאינתה. אבל כאשר היא הופכת לנגע ולמחלה היא מחרבת את יסודות הקיום".

הבקבוק מיטלטל מתחת לאצבעותיה. פיית הבקבוק המסתובבת ביניהן מדליקה שוב את המבע בעיניים המנומנות. הווידויים של לחזא' מלווים בהבעה של זעף וכאב.

– "הם רוצים אותנו שמחות ומשעשעות. מבושמות כדי שנדליק תשוקה ועונג בלבם. פקחיות, מבינות ועמידות בפני קשיים ומכאובים. אולם כאשר אנו נוסקות כלפי מעלה, מוצאות את עצמנו במחוזות של מדע וספרות, הם מוצאים לעצמם קורבן חדש לשלוט בו. הם משווים בין חוכמתנו לתמימותן של הנשים החדשות. מתעלמים מן האמת המרה, שכן הלבאיאה היא זו הצדה את האיילים עבור האריות הרובצים במרבצם. הרי הזכר הוא גבר רק בזכות כישוריה של אשתו. ואם תאפשר לו הלבאיאה לצאת לטרף בהיעדרה, יהפוך למלך ללא צאן מרעיתו".

אפילו הבקבוק פורץ בצחוק גדול וחונה מול האישה שהתמקמה לה בפינה, כאילו השתתפה עדיין בשיעור היגה. היא התבוננה בהן כל העת והקשיבה למסכת הווידויים. לבסוף אמרה:

"הכול בגלל השפה. אני נדהמת מן השפה הערבית שמייחדת אותנו בנון הנשית, כדי להבדיל אותנו מן הגברים. הנון הוא הנדבכת בפעלים שלנו, הנקביים, משעבדת אותנו לגברים בכבלי שפה. חברותיי, האם הבחנתן בעובדה שאנחנו נבדלות מן הגברים במחי

זות ארת בלברד? זזחי הנזן אשר מייחסת לנו כל מעשה וכורכת זותנו בכל פעולה, אם פעלנו זאם לאו. זהלז השפה חיז השיקוף המפוכח ביותר של חיינו".

שזון רב עולה בחדר, קולות מחזז מתגבהים בתביעה לקיים מפגש מהיר שתכליתו שחרור מן הנזן הנשית. לפתע מסתובב הבקבוק סיבוב אלים ומתנפץ לרסיסים. כאלו נזרו אבני הלבה מתוך הלוע. הנשים זוספות את שברי הזוכית המנופצת, הרי הזסון. עתה, בתום מסכת הזוידיזים, הן חשות שהן ניצבות עירום ועריה. כחווה זמנו, הן יוצזות החוצה לאוויר הפתוז, זאת ערוזתה של המציזות מכסים רק עלי התזנה. ■